

Potilaan, työntekijän vai hallinnon hyvä?

Potilaan paras ja hyvä hoito toteutuu PKSSK:ssa. Kyllä vai ei, valkoinen vai punainen lappu? Kyllä! Valkoista lappumerta kannatteli monikymmenpäinen kaarti foorumin pikagallupissa. Viesti täsmentyi ja vahvistui useissa puheenvuoroissa läpi tilaisuuden. PKSSK:ssa potilaille tehdyt kyselyt ja hoitovirheiden suhteellinen vähyyys puhuvat objektiivista kieltä hyvästä hoidosta. Vaan toisessa päässä pullisteli puolestaan kysymys talouden tiukentuneista raameista. Viesti oli jälleen selkeä: PKSSK toimii kustannustehokkaasti. Näyttää siis siltä, että tehokkuus ja hyvä hoito voidaan yhdistää mielekkäästi.

Kokonaiskuva on arvokas, mutta tuskin varjoton? Foorumin teema oli noussut työntekijöiden keskuudesta, toiveesta. Kysymys hyvän hoidon toteutumisesta osoittaa korkeaa työmoraalia ja on mitä ilmeisemmin monen työntekijän mielessä oleva aito kipupiste, ja juuri siksi se on myös otettava tosissaan, vaikka monet mittarit osoittaisivat muuta.

Todellisen kiireen aiheuttama kyvyttömyys tarjota potilaalle parasta ammattitaitoaan vie voimat. Säästöpainneiden myötä potilastyössä on painettu kestokyvyn äärirajoilla. On syytä kysyä: onko työntekijöiden helpompi puhua hyvän hoidon vaarantumisesta kuin omasta jaksamisesta? Terveystieteiden ydintehtävän puolustaminen voi olla lippu, jota on keveämpi heiluttaa kuin tunnistaa ja tunnustaa loppuun palamisen signaaleja. Taustalla voi myös piillä pelko leimautumisesta valittajaksi tai laiskaksi. Se haavoittaa avointa keskustelua. Avointa tai kätkeytyä. On kohdattava väijäämätön tosiasia: jos työntekijöiden jaksaminen ja hyvinvointi on vaarassa, silloin on vaarassa myös potilas, hyvä hoito, ihminen.

Tehokkuustehtailussa on mahdollisuutensa, mutta myös vaaransa. Päättäjille ja hallinnolle se voi näyttäytyä ehtymättömänä viisasten kivenä, työntekijälle syyllistämisenä ("Ongelmat ratkeavat, jos vain olisit tehokkaampi"). Potilastyö käy herkästi raskaaksi, jos ei myönnetä tehokkuuden rajallisuutta. Terveystieteiden etiikan - ja sosiaalietiikan dosentti, ETENE:n puheenjohtajanikin aikoinaan toiminut *Martti Lindqvist* kirjoittaa:

"Hoidon ydin ei noudata tehokkuuden ja hyödyn, vaan välittämisen logiikkaa. Se ei voi koskaan muuttua toiseksi tuomatta jotakin todella pahaa hoitokulttuuriin. On monia mahdollisuuksia tehostaa, rationalisoida, kilpailuttaa ja yksityistää asioita terveydenhuollon kentällä – niin kuin muuallakin. Silloin on kuitenkin tarkkaan tiedettävä rajat ja kunnioitettava sitä ydintä, joka hoidossa on kaiken perustana. Se ei ole idealistista höpötystä vaan hyvin konkreettista. Tietyllä hetkellä mikään ei ole niin todellista kuin inhimillinen läsnäolo ja myötätunto."

Syvin toive ja tarve keskustella AEF:ssa hyvän hoidon ja talouden suhteesta paljastunee foorumin pikagallupin esiin nostattamasta reaktiosta. Väittäjä kuului: hallinto ymmärtää potilastyön arkea. Tuloksena oli punaisten lappujen värjäämä Tikkasali, totaalinen EI. Miksi näin, jäi kuitenkin auki. Ja kuinka emme huomanneet keskustella tästä!? Tähän viestiin on syytä tarttua. Ei myöskään ole sanottua, että työntekijät ymmärtävät vastaavasti hallinnon paineita ja haasteita.

Avoin Eettinen Foorumi haluaa myös jatkossa olla edistämässä työntekijöiden ja hallinnon välistä vuoropuhelua. AEF ei kuitenkaan ole ratkaisu, korkeintaan osa sitä. Työn arjessa tapahtuvan jokapäiväisen tiedotuksen ja kommunikoinnin taidoille on tilausta. Ihanteena kaiketi olisi, että se mitä jaettiin tässä foorumissa työntekijöiden ja hallinnon edustajien kesken (tieto, vuorovaikutus, kasvokkaisuus) olisi aina läsnä, ei kuriositeetti.

Uhkana on, että yhteisen suunnan sijaan hajaannutaan hyökkäys - ja puolustusrintamiin; korjausliike alkaa vain vaaran myöntämisellä. Toimivin lääke saattaa olla ironisesti juuri se sama mitä hoidon ytimessäkin kipeästi kaivataan. Kohtaamista. Tällä kertaa ja tällä kentällä tehokkuus ei ole avainasana vaan inhimillisyys. Tässä prosessissa punnitaan toden teolla myös PKSSK:n omat arvot: "Avoin, rehellinen ja luottamuksellinen yhteistyö on oikeudenmukaista."

Onko tämä idealistista höpötystä vai konkreettinen mahdollisuus?

Kunnioittavin ja keskustelujanoisin terveisin,

Avoimen eettisen foorumin työryhmä

- Heikki Ahtola, vatsaelinkirurgian ylilääkäri
- Maarit Hamunen, preventiopsykologi
- Mirja Huusari-Kotilainen, aikuisneurologian toimintaterapeutti, taideterapeutti, psykoterapeutti
- Anu Kareinen, sisätautien erikoislääkäri
- Sinikka Mononen, sh, psykoterapeutti, työnohjaaja
- Maarit Pippola, erikoishammaslääkäri, kuva-artesaani
- Mikael Taylor, Avoimen eettisen foorumin yhdyshenkilö